

Goede Tijden
Slechte Tijden

GTST

M A G A Z I N E

27
JAAR

Goede Tijden,
Slechte Tijden

JOEP & RUUD
Openhartig op roadtrip

DANSEN MET BUDDY
Zijn tweede talent

Exclusief:
Deel 2
van Antons
geheim

**ACHTER DE
SCHERMEN**
BIJ VISAGIE EN STYLING

A photograph of a man and a woman sitting in leather armchairs in a library, facing each other. The man, on the left, has grey hair and is wearing a grey suit over a white shirt. He is gesturing with his hands while speaking. The woman, on the right, has blonde hair and is wearing a black jacket with a patterned scarf. She is listening intently with her hands clasped. Between them is a small table with a glass of water and a single white rose in a vase. The background is filled with tall bookshelves packed with books, and a lamp hangs from the ceiling.

Op de vlucht

'Nie Wieder', 'Never Again', 'Nooit Meer', het zijn gevleugelde kreten, maar helaas te vaak ook holle frasen. Terwijl **Amnesty International** strijdt voor de rechten van de mens over de hele wereld, laat een kleine Nederlandse toneelproductie de pijn achter het vluchten zien.

Tekst: Arjan Kropman, fotografie: Sjors Massar

“Misschien is het leuk om iets te doen met het toneelstuk waarin ik op dit moment sta?” Jette klinkt bevlogen, gepassioneerd: “Ik heb gewacht op het moment dat ik iets met Amnesty kon doen.”

Een paar maanden later zitten we met drie mensen in het charmante Apollofirst Hotel in Amsterdam. Eduard Nazarski, directeur van Amnesty International Nederland, Jette en ik.

Nazarski vertelt: “Ik liep een keer een vluchtelingenkamp uit om even aan de chaos en de drukte te ontkomen. Op een muurtje net buiten de compound zaten drie jongens van een jaar of vijftien. Ik besloot een praatje met ze te maken. Ik vroeg naar hun namen. ‘Ik ben Trouble, dit is Crazy en dat is Problem’, zei er eentje. ‘We wilden even weg uit de rotzooi. En wie bent u mister?’ ... Die jongens zitten waarschijnlijk nog in datzelfde kamp.”

Nazarski vertelt het verhaal terwijl hij de foto van de drie knapen op zijn telefoon zoekt. Het duurt even voor hij het kiekje vindt. Er staan waarschijnlijk ook veel foto's in het mobieltje. Inderdaad, een betonnen muurtje in een kale omgeving en drie leuk uitziende jonge jongens. Ik beseft dat Nazarski waarschijnlijk heel andere foto's op zijn telefoon heeft staan dan ik.

HET STUK

Jette acteert sinds een jaar in het toneelstuk *Gare de Lyon*. Ze speelt Rachel, een Franse Jodin die door haar Franse geliefde Gerard tijdens WOII gedwongen wordt te vluchten uit Parijs. Ze speelt een vluchteling. Het is een mooi ingetogen stuk. Er is amper decor: een lange bank en een videowand. De cast bestaat uit Jette en tegenspeler Bartho Braat – ook bekend uit *Goede Tijden, Slechte Tijden*. Het verhaal is eenvoudig: een liefde die door de oorlog wordt verscheurd.

Ik kijk er anders naar nu ik weet dat ik binnenkort aan tafel zit met Jette en de directeur van Amnesty. Ik kan het niet los zien van het huidige vluchtelingenprobleem. Wat vooral blijft spoken, is de impact die het vluchten heeft. Zo zag ik dat nooit. Het is niet over wanneer de oorlog voorbij is. Geliefden worden uit elkaar gedreven, families uit elkaar gescheurd. Kinderen worden van hun ouders gescheiden en zijn alleen op de vlucht. Wereldwijd gaat het alleen al om 48 miljoen kinderen. Laat dat eens op je inwerken ...

HET INTERVIEW

Jette: “Wat vond je van de voorstelling?”

Nazarski: “Indrukwekkend. Ik wist niet dat je kon zingen. Je zangstem is hier heel kwetsbaar. Dat moet je kunnen en durven, vooral met zo weinig muzikale begeleiding. Het onderwerp staat natuurlijk dicht bij me. Het verhaal, maar ook de beelden van de kampen en de treinen doen me denken aan de mensen die nu uit Syrië vluchten. Ik heb veel vluchtelingen gesproken die net uit zee waren gered. Die mensen maken 75 jaar later nog steeds mee waar we altijd van zeggen: ‘Never Again’.”

Jette: “Dat is precies het gevoel dat ik ook heb. Ik ben vlak na de oorlog in Oosterbeek bij Arnhem geboren. Toen lag de oorlog nog vers in het geheugen. Mijn vader heeft gevochten op de Grebbeberg toen hij 22 was. Hij heeft zijn beste vriend naast zich zien sterven. Mijn moeder heeft de Slag om Arnhem meegemaakt, zij moest vluchten uit de stad. Ik heb ook altijd ‘Nie Wieder’ gehoord. Toen ik 17 was, zag ik een documentaire over de holocaust waarin de vraag werd gesteld hoe we dit konden voorkomen. Is dat niet de allerbelangrijkste vraag? Hoe moeten we dit voorkomen?”

“Wat je in jezelf ziet, zal je een ander niet kwalijk nemen.”

Nazarski: “Bewustzijn is heel belangrijk. Nederland verhardt. Er wordt niet gekeken naar oplossingen voor de vluchtelingen, maar naar oplossingen voor ons. Er is een eind gekomen aan een opgaande lijn. Voor het eerst zullen onze kinderen het mogelijk minder goed hebben dan wij. Mensen in Nederland zijn bang voor de toekomst. We zijn bang voor onze banen en onze welvaart, terwijl we het eigenlijk ontzettend goed hebben. We

staan in alle rijtjes met betrekking tot welvaart en vrijheid in de top tien en toch zijn we niet tevreden. Dat leidt tot een soort kramp, waardoor we de mensen achter het probleem niet meer zien. We zien de groepen vluchtelingen in het nieuws, maar de mensen zelf zien we niet meer. Met knap gekozen termen zoals 'asielterrorist' wordt het maatschappelijk debat gevoerd."

Jette: "De balans is zoek. De zachte kracht van de tegengeluiden komt veel minder aan bod. Wat kan Amnesty daartegen doen?"

Nazarski: "Het begint thuis en op de scholen, daar moeten we ons verhaal vertellen en bewustzijn creëren. Dat doen we al een hele tijd en met succes op basisscholen en in het voortgezet onderwijs. We hebben een pool van vrijwillige docenten die hieraan mee werken. We hebben vorig jaar 110 duizend scholieren in Nederland bereikt. Dat is heel mooi, maar het is niet genoeg. De komende tijd gaan we inzetten op projecten voor de MBO's. Bij mensen thuis houden we huis-kamergesprekken."

Jette: "Kan theater een rol spelen?"

Nazarski: "Toneel, theater en kunst spelen al een heel belangrijke rol. In Nederland voor de klassen, maar ook in de probleemgebieden in het buitenland. We hebben een filmpje gemaakt over een jongen die gevlucht is en nu in Leiden woont en daar bij een voetbalclub topscorer is. We laten hem zijn verhaal zelf vertellen. Het is dan doodstil in zo'n klas. In Senegal is het probleem dat meisjes heel jong, als kind al, uitgehuwelijkt worden voor de bruidsschat. Een groep lokale vrijwilligers heeft daar raps gemaakt over het onderwerp waarmee ze de jongeren leren dat dit niet normaal is. Ik vond het knap en vroeg hoe ze aan de inspiratie kwamen. Ze vertelden dat hun eigen ervaringen aan de basis staan van deze raps."

Jette: "Ik heb het idee dat het misschien wel het belangrijkste is dat we onszelf leren kennen. Wat je in jezelf ziet, zal je een ander niet zo snel kwalijk nemen. Is dat niet minstens zo belangrijk als discussies over grenzen open of dicht, of dat iemand economische vluchteling is of echt voor zijn leven vlucht? We zijn tenslotte allemaal mens op één wereld."

Nazarski: "Het is heel belangrijk jezelf te kennen. Er bestaat niet zoiets als misdadige mensen. Mensen gaan op de een of andere manier steeds verder. Stapje voor stapje komen ze tot afgrijpselijke daden. Je moet je af durven

vragen hoe ver je zelf zou gaan. Hoe dapper zou je zelf zijn? En wat zou jij doen in zo'n situatie? SS-commandanten waren ook huisvaders die voor hun kinderen piano speelden."

Jette: "Wat kan Amnesty doen om dit bewustzijn te stimuleren?"

Nazarski: "Een van de belangrijkste dingen is dat we mensen ter plekke hebben in de probleemgebieden. Zij rapporteren de schendingen van de mensenrechten. Die rapporten zijn soms misselijkmakend om te lezen, maar ze zijn heel belangrijk. Zelfs politici die weinig van vluchtelingen moeten weten, nemen stelling tegen die misstanden. Ik ben heel trots op mijn organisatie, dat we dit werk doen."

*"Nederland verhardt.
Er wordt niet gekeken
naar oplossingen voor de
vluchtelingen, maar naar
oplossingen voor ons."*

Jette: "Het blijft gaan over bewustwording."

Nazarski: "Daarom is theater ook belangrijk. Met een stuk als *Gare de Lyon* bereik je een heel andere doelgroep op een heel andere manier. De bezoeker wordt anderhalf uur ondergedompeld in een situatie waarvoor hij of zij thuis de tijd niet neemt. Dat is heel anders dan weer een nieuwsbericht in het journaal. De identificatie en de empathie is daardoor veel groter. Je bereikt mensen veel dieper. Elke persoon die zegt 'Ik ben het er niet mee eens en dat blijf ik verkondigen', is belangrijk."

Jette: "Misschien komt er wel nooit een einde aan de misstanden en moeten we dat juist inzien."

Eduard Nazarski is sinds 15 jaar directeur van Amnesty International in Nederland. De organisatie werd opgericht in 1968 om wereldwijd de rechten van de mens te behartigen. Elk land heeft zijn eigen afdeling. www.amnestyinternational.nl

Nazarski: "We bereiken heel veel, maar het is nooit genoeg. Alleen vorig jaar al wisten we 650 politieke gevangenen vrij te krijgen. Daar ben ik heel trots op. Een van hen was ons dankbaar, maar zei onmiddellijk ook: 'Het is niet genoeg!' en die kritiek maakt ons sterk. We moeten doorgaan, zeker in deze tijden en het is goed dat we steeds beter met de situatie leren omgaan. Na de Tweede Wereldoorlog kwam Bosnië, na Bosnië kwam Rwanda en nu is het Syrië. We moeten het tegengeluid blijvend laten horen."

IK

Het verhaal van Rachel en Gerard in Gare de Lyon blijft door mijn hoofd spoken. De vlucht houdt niet op wanneer het vluchten voorbij is.

Nazarski: "Wat verwachten we van de tien-duizenden mensen die we aan de rand van Europa in de rotzooi laten zitten?"

Ja, wat mogen we van hen verwachten? Dat ze daar stil blijven kijken naar onze welvaart? Wat geeft mij het recht hier te leven? Wat ontnemt hen het recht om op zoek te gaan naar geluk? Een landsgrens? Maar wat kan ik doen? Nazarski: "Ooit liet ik mensen praten en zei ik niets terug wanneer ik het niet met hen eens was. Dat doe ik nu niet meer. Wanneer iemand nu ongenuanceerd over vluchtelingen, oorlog of mensenrechten praat, geef ik mijn mening." Het is het minste wat ik ook kan doen.

Gare de Lyon toert
vanaf volgend
seizoen weer door
Nederland. Bekijk de
speeldata op:
www.garedelyon.nl

Het Apollofirst hotel aan de Appololaan in Amsterdam is een geweldig hotel met een uniek theater. Met vijftig plaatsen is het een klein theater, maar het wordt vaak gebruikt door grote sterren voor hun try-outs. Gare de Lyon werd hier ontwikkeld en gerepeteerd.

www.apollofirst.nl

